

Itaalia tenor triumfeeris

Puccini ooperi "Turandot" kontsertettekannet 27. aprillil

Puccini ei ole meil vähetuntud helilooja: "Boheemi", "Tosca", "Butterfly" ja muid oopereid on ju lavastatud korduvalt, "Turandotti" 1939. aastal. Niisiis ei olnud käesolev ettekannet mitte rariteedi päästmise tolmuna, vaid hästitallatud rada pidi edasiastumine, tösi küll, suurejoonelise **kontsertettekandena** ette võetud. Sest kust peaksidki need miljonid keisripalee, pagoodi või muu sätendava kribu-krahu lavaleehitamiseks võetama, mida see Hiina impeeriumi südames asetleidev lugu nõuab.

Kui "Matteuse passiooni" kutsuti soliste Soomest-Rootsist, siis sedapuhku oli orientatsioon teine: peaossa printsiks Gianfranco Cecchele, kellele Tallinna-ettekannet oli 175. kord seda ooperit esitada, printsessiks Marina Lapina Moskvast. Koomilised ministrid (Ping, Pang ja Pong) olid lätlastest trio Eduards Cudakovs, Guntars Rungis ja Ivars Krastinš ning prints isa Georgi Seleznjov Peterburist. Peaosalistest oli ainuke eesti laulja Pille Lill õilsa tütarlapse Liu osas,

kõrvalosades Tarmo Sild ja Rostislav Gurjev, laulsid teatri ja poistekoor, kogu masinavärki dirigeeris Arvo Volmer.

Arvestus ei vedanud alt: Puccini muusika ja selle esitajad, eeskätt muidugi solistid, suutsid publikut kogu kolme vaatuse jooksul leilis hoida, mis on ühe täispika ooperi mittelavastatud ettekande jaoks märkimisväärne saavutus. Kogu tekst oli tõlgituna ka kuulajatele kätte antud. See keelekeskne muusika muudab ka üsna talumatuks mõtte "Turandotti" mingis muus, näiteks eesti keeles kuulata. Peab küll märkima, et kogu hiilguse juures pakkus M. Lapina kohati itaalia keele pähe kahtlaselt tuttavat vene keele diktsiooni, nojah, eks *ts* ja mõned muudki häälikud langevad kokku...

Cecchele päev, ja mitte ainult

Loomulikult oli ühe ehtsa itaalia tenori kuulamine ehtsas itaalia ooperis suur sündmus. Häälekooliline ümarus ja laitmatu ning paljukordsest esitamisest pärit kindlus ja ilmselt ka läbitunnetatus olid piisavad, et hääle mitte kõige suurem volüüm (näiteks printsessiga võrreldes) ei hakkaks segama.

"Eesti Ekspress", 11. V 1955

Niisugust tenorit pole Eestis aastaid kuulnud, olevat dirigent õelnud – see võib tõepoolest nii olla. Printsess Turandot ehk siis Marina Lapina oli mõneti ebaühtlasem, alumine register kohati liiga lahtise tämbriga, kuid mõnede ülemiste fraaside ja nootidega hiilgas ja kõrgus ta üle kontsertsaali, nii et publik oli (vaimus) kähveli. See on huvitav nähtus: laulja laulab tükk aega, ilma et midagi eriti kuulamisväärselt oleks, ja siis äkki mingis fraasis midagi juhtub ja hääle lööb sarama.

Suurepäraselt esines ennastohverdava ümmardaja Liu rollis Pille Lill. Eriti kena oli tema esimese vaatuse aarias "Signora, ascolta" *crescendo* ülemisel noodil, aaria vallandas esimese spontaanse aplausi. Üldse oli neid aplause ooperi jooksul kolm või neli ja kõik tõepoolest märkimisväärses kohtades: rahvas pole loll. Ministrid Ping, Pang ja Pong kaifisid oma osas, esileküündivaim neist oli Ping, Eduards Cudakovs, näitlejalike, kohati jaanarderlike zhestidega. Isa Timur – Georgi Seleznjov – kontsentreeris oma võimed partii lõpuhetkele, Liu leinale, ja lõpetas suurejooneliselt; väga võimsa materjaliga laulja, nagu neid Venemaal Šaljaminist peale või enne teda ikka üsna palju on leidunud.

Arvo Volmer dirigeeris arukalt ja intelligentsetl.

Eksootika

Eksootika-teemal on erinevaid väljundeid ja mõistagi pakub "Turandot" arutlusainet hiina ja itaalia *resp* euroopa muusika vahelkordade üle. Puccini meloodiakesksele hoiakule sobivad laiad pentatoonilised käigud väga orgaaniliselt; kuupaljudest hiinalikkude näiteks poistekoori kaks korda lauldud viisis või kuupalju lihtsalt voolavat meloodiat, ei ole hästi määratletav, küll aga hakkab kõrvu traditsioonilise ooperi jaoks eksootiliste löök- ja muude pillide (saksofon) kasutamine, kohati lausa straviinskilik kõla – mis siingi imestada, ikkagi juba 20ndad aastad. Tõsta tegevuspaika oma ajast ja ruumist välja oli ahvatlev ja viljakas lahendus ning võimaldas ürg-elementidega – veri, lootus, päike ja armastus – vabamalt opereerida, isegi nii vabalt, et "Blut und Boden" mõnikord taustana virvendab...

"Vox populi, vox Dei," ütleb sentents, ja võib-olla seda tüüpi ürituste puhul see nii vale ei olegi. Publik tõusis püsti, karjus ning kolistas ja andis nõnda oma hinnangu. Huvitav oli näha kavalehel eelteadet ligilähedase ettevõtmise kohta 18. mail: Berlioz "Romeo ja Julia". "Turandoti" edu kordumist pole küll ette näha, aga muusika on muidugi ka hoopis teistsugune.

MART SIIMER